

HØRINGSSVAR PÅ NOU 2016:16

NY BARNEVERNSLØV – SIKRING AV BARNETS RETT TIL OMSORG OG BESKYTTELSE

For eventuelle spørsmål, kontakt vår administrasjon

Tlf: 479 76 869

Mail: post@barnevernsbarna.no

Landsforeningen
for barnevernsbarn

HØRINGSSVAR PÅ NOU 2016:16 NY BARNEVERNLOV

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon for nåværende og tidligere barnevernsbarn. Landsforeningen jobber for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, samt for å endre stereotype holdninger til barnevernet og barnevernsbarn.

Vi i Landsforeningen for barnevernsbarn møter forslaget til ny barnevernlov med jubel. Det er svært viktig for oss at loven som har spilt en sterk rolle i våre liv, nå gjøres lettere tilgjengelig for barna, og det var på høy tid med en gjennomgang. Vi er svært glad for å se at utvalget har hatt forenkling av lovverket som målsetting og i det store og det hele har de lykket med å bygge opp loven på en måte som er lettere å forstå. Det gleder oss videre at forslaget innebærer en gjennomgående styrking av barns rett til medvirkning, noe som har vært en fanesak for oss i de tjue årene barnevernsbarna har vært organisert. Som representant for barnevernsbarnas stemme må vi påpeke hvor vanskelig tilgjengelig en NOU er for barn og unge i barnevernet. Vi tror mange flere barn og unge ville engasjert seg i dette arbeidet om det var lagt fram på en måte som er lettere tilgjengelig. Vi i LFB vil likevel takke for muligheten til å svare på denne høringen, og ønsker departementet lykke til videre med arbeidet.

Som vi ble bedt om har vi fulgt utredningens struktur og kommenterer det enkelte kapittel i kronologisk rekkefølge.

Kapittel 2: Mandat, sammensetning og arbeidsmåte

Vi merker oss at utvalget har bestått av mange jurister. Siden barnevernloven er en svært praktisk lov hadde vært ønskelig om det hadde vært tatt større hensyn til tverrfaglighet i sammensetningen. Vi ser også at en del tema kunne vært belyst enda bedre i et utvalg med ulike fagbakgrunn.

Kapittel 4: Lovstruktur, språklig og teknisk forenkling

Her har utvalget i all hovedsak gjort en god jobb. Loven framstår med en logisk oppbygging som følger fasene i en barnevernssak. Dette gjør den mer oversiktlig og lettere å slå opp i. Det er også gjort en betydelig språkvask. Loven er, som nevnt innledningsvis, langt mer tilgjengelig for oss det dreier seg om, og det er vi svært glad for. Det er imidlertid fortsatt lovtekst, og således ikke lett å forstå for barn og ungdommer, det er derfor viktig for oss å understreke det fortsatte behov for hjelp og støtte for barn og unge i barnevernet. Det er videre behov for å tilrettelegge slik at informasjon om rettigheter og mulighet til å klage er tilpasset barna, ikke omvendt. Dette kommer vi tilbake til senere i høringssvaret vårt.

Kapittel 5: Regulering av grunnleggende rettigheter og prinsipper

§ 2 Barnets rett til omsorg og beskyttelse. Barnets beste.

Å lovfeste en rett til kjærlighet syns vi er utfordrende da kjærlighet bygger på relasjoner over tid. Det er vår mening at fokus heller bør ligge på at de som jobber med barn og unge har relasjonskompetanse og ikke minst er personlig egnet til den jobben de skal utføre i tråd med det utfordringer barnet har. For oss føles det kunstig å innføre kjærlighet som begrep i en lov, fordi det er et opplevd fenomen som er vanskelig å etterprøve. LFB mener det er riktigere å snakke om en rett til *omsorg* i stedet. Mens kjærlighet er et abstrakt begrep, er omsorg noe mer håndfast og mulig å vurdere. Omsorg krever varme, engasjement og voksne som strekker seg, altså inneholder det mye av det vi antar utvalget mener når de foreslår å ta inn begrepet kjærlighet, uten at det blir så abstrakt at det risikerer å bli en floskel.

LFB stiller videre spørsmålstegn ved ordlyden i § 2 annen setning: (...) og *helst i egen familie*. Det er tydelig at utvalget lener seg på gjeldende rett da dette er ordlyden i grunnloven, og vi er enig i at det skal være normen, men siden barnevernsloven først er gjeldende i spesielle situasjoner, stiller vi spørsmål ved om formuleringen er riktig i denne sammenheng. Det er underforstått at det er ønskelig at barn i Norge skal vokse opp i egen familie. Siden barnevernloven trer i kraft først når det er spørsmål ved om barnet får alt det trenger gjennom å bo i egen familie er det vår mening at ordet *helst* bør byttes ut med *hvis mulig*. Barnevernloven er i aller høyeste grad en praktisk lov, og ordlyden må ta hensyn til hvordan dette skal tolkes av praksisfeltet. Vi frykter at *helst i egen familie* vil kunne forsinke eller stå til hinder for omsorgsovertakelse i saker hvor det er nødvendig for barna. I tråd med utvalgets forslag om økt fokus på familieråd og utvidet familie syns vi det vil være naturlig å ta

med dette også i § 2 slik den nye lovteksten vil lyde: *Barn har rett til forsvarlig omsorg og beskyttelse. Barn bør vokse opp med trygghet, omsorg og forståelse, og hvis mulig i egen familie og nettverk.*

Innføringen av en uttrykkelig rett til beskyttelse fra vold er i samsvar med dagens barnesyn og vi er svært glad for denne tydeliggjøringen.

I tredje avsnitt foreslår utvalget en liste for vurdering av *Barnets beste*. Vi merker oss av forarbeidene at listen ikke er uttømmende, og heller ikke stilet i prioritert rekkefølge, men stiller likevel spørsmål ved hvordan denne listen vil forstås og brukes i praksisfeltet. Ved å liste opp fremhever man noe, og rekkefølgen, prioritert eller ikke, vil kunne forstås sånn. Listen bør derfor omstruktureres. På bakgrunn av hva vi vet er best for barnevernsbarn i et livsløpsperspektiv foreslår LFB følgende rekkefølge:

- *Barnets behov for omsorg og beskyttelse*
- *Barnets synspunkter*
- *Barnets helse, utdanning og utvikling*
- *Barnets egen identitet*
- *Barnets sårbarhet*
- *Barnets behov for å bevare familiemiljøet og opprettholde viktige relasjoner*
- *Barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn*

§ 3 Barnets rett til tiltak og medvirkning

Slik vi leser det har utvalget lagt barnets medvirkning som et premiss for barnets beste, og det sier vi oss helt enig i. Det er en viktig presisering og helt i tråd med gjeldende syn på barn. Medvirkning må imidlertid forstås som en prosess. Vi trenger tilstrekkelig med informasjon og tid til å forme våre meninger, vi må få delta, og det krever voksne vi er trygge på som kan hjelpe oss å se ulike muligheter med ulike konsekvenser opp mot hverandre. Medvirkning er ikke det samme som at vi selv skal bestemme, men den må være reell, og det er viktig at dette ikke bare blir forstått som noe som skal skje i enkeltvedtak. Vi er svært glad for at utvalget foreslår dokumentasjonsplikt av barnets mening. Svært mange av oss ber om å få lese saksdokumentene når vi blir eldre, og det er vanskelig å forstå og kjenne aksept for hvorfor avgjørelser ble tatt når vår stemme ikke er synliggjort som en del av vurderingen.

§ 5 Lovens virkeområde

Utvalget var ikke gitt i oppgave å foreslå endringer i reglene om barneverntjenestens ansvar for enslige mindreårige asylsøkere, det syns vi er synd. LFB viser til sitt høringssvar på forslag om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere hvor vi skriver at enslige mindreårige må sees å ha et særlig behov for den beskyttelse barn har rett til gjennom barnevernloven. Det er derfor helt uforståelig for oss at den rette skal opphøre ved fylte 15 år.

Mens resten av loven bærer preg av barns rett til hjelp står det i § 5 tredje ledd *Når et barn samtykker, kan tiltak som er iverksatt før barnet fylte 18 år (...).* Når resten av loven er stilet om til å gjelde barnets rett til hjelp og beskyttelse kan vi ikke skjønne at dette ikke også skal gjelde for unge og ettervern. Vi foreslår derfor at ordlyden blir *Når et barn ønsker det, skal tiltak (...)* i stedet. At utvalget velger å utelate ettervern fra rettighetsfestingen har en svært uheldig signaleffekt, særlig i kombinasjon med at utvalget flytter paragrafen om ettervern ut av kapittelet om hjelpetiltak. Vi stiller spørsmål ved om det kan føre til at ettervern får en enda svakere stilling enn det har i dagens lov. Da LFB ble startet opp for 20 år siden var det som følge av barnevernsbarns behov for ettervern i overgangen til voksenlivet, og det behovet er ikke mindre i dag (mer under kapittel 11).

Kompetanse og bemanning

På mange andre punkter viser utvalget stor forståelse for det komplekse fagfeltet barnevernet er, og hvilket arbeidspress mange barnevernsarbeidere er under. Dessuten er dette et fagfelt som krever betydelig rom for skjønnsutøvelse, noe som i enda høyere grad fordrer gode fagfolk som er trent i dette. Når dagens ordning hvor kommunene selv har ansvar for å avgjøre hva som skal til for å ivareta sine plikter etter denne loven videreføres er vi redd det vil gå ut over barna. I dag er det et problem at det er store ulikheter fra kommune til kommune, og mangel på bemanningsnorm og kompetansekrav kan føre til videreføring av dette problemet. LFB mener det er helt uholdbart at hjelpen du får kommer an på hvor i landet du bor. Utvalget har, til vår glede, foreslått at barn skal gis rett til hjelp, men det er fortsatt skjønnsutøvelsen i barnevernet som avgjør om du skal få hjelp og hvilken hjelp du skal få. For at barna skal ha en reell rett til hjelp når de trenger det, trengs altså riktig kompetanse og tilstrekkelig ressurser for å sikre at barna får rett hjelp til rett tid.

Kapittel 6: Barnevernsloven som en rettighetslov for barn

Sånn vi forstår forslaget skal det fortsatt legges en skjønnsmessig vurdering til grunn for om det aktuelle barnet har rett til hjelp etter barnevernloven. Barna har altså fått rett til det barneverntjenesten tidligere pliktet å yte. Sånn sett er det jo mer en språkteknisk endring, men det utgjør likevel en forskjell for oss det gjelder. Siden loven nå tar utgangspunkt i oss, er det lettere for oss å se hvilke rettigheter vi har, enn det har vært tidligere. Det er dessuten et viktig signal om at det er vi, barna, ikke foreldrene våre som er hovedpersoner i sakene. Det er heldigvis ikke alltid tilfelle, men i mange saker vet vi at barnas og foreldrenes behov står i motsetning til hverandre og da er dette en viktig endring for å sikre at det er hensynet til oss som går foran dersom det skulle være tvil. Vi håper også dette vil føre til en dreining fra forståelsen av barnevernsbarn som objekter som trenger hjelp, til aktive subjekter med egne rettigheter. LFB støtter derfor dette forslaget.

At barna får økte rettigheter skjerper imidlertid deres behov for tilstrekkelig støtte til å kunne kreve sine rettigheter møtt. Vi i LFB har lenge meldt om behov for en lavterskel klageordning, og det blir ikke mindre presserende nå. Vi skjønner at utvalget har forholdt seg til normal forvaltningspraksis, og at det er denne som skal følges ved klage, men vi mener at loven må ta hensyn til at barn krever en løsning som er lettere tilgjengelig for dem. Vi har ingen innvendinger mot at klager skal gå til fylkesmannen, men vi må få kunne fremsette klage muntlig, og helst over telefon. Videre vil det være behov for en tydeliggjøring av rett til advokat og trygghetsperson som kan bistå barna i å fremme sine interesser. Slik vi har forstått forslaget gis imidlertid ikke barn som mottar hjelpetiltak i hjemmet rett til noen av disse, og det må sies å svekke deres reelle mulighet for å være part i egen sak (mer om dette under kapittel 16).

Vi i LFB ønsker også i denne sammenhengen å rette fokus på det ufødte barnets rettigheter. Noen barn vil ha behov for vern og beskyttelse allerede i mors liv.

Kapittel 7: Ansvar for trygt oppvekstmiljø, omsorg og beskyttelse

Her foreslår utvalget en innskrenkning av barneverntjenestens ansvarsområde, og at det forebyggende ansvaret skal legges til kommunen. Sånn vi ser det åpner forslaget for skjønnsvurderinger, og i forlengelse av det mulighet for lokale forskjeller i kvaliteten i det forebyggende arbeidet. Vi vet at det er en utfordring ved å samordne ulike tjenester at de ulike tjenestene er under stram økonomisk styring, noe som kan påvirke hvilket tilbud de ønsker å gi. Mange av oss har under dagens lov opplevd å

falle mellom flere stoler, og vært kasteball i et allerede oppsplittet velferdssystem, så vi stiller oss skeptiske til dette. Vi i LFB har lenge påpekt at barnevernet ofte kommer alt for sent inn, og hvilke konsekvenser det får for livene våre. Vi er redd for at en nedbygging av barneverntjenestens ansvar for forebygging vil føre til at flere barn som har rett til hjelp og beskyttelse fra barnevernet ikke blir oppdaget. Skulle det likevel bli slik at barnevernet fritas for det forebyggende ansvaret vil vi understreke hvor viktig det er med helhetlige kommunale planer, og at barneverntjenestene plikter å delta i dette tverrfaglige samarbeidet. Dette vil kunne bidra til tidligere identifisering av barn og unge som trenger hjelp og beskyttelse fra barnevernet.

Barnevernfaglig akuttberedskap

Vi er svært glad for at utvalget foreslår å presisere kommunens plikt til å sørge for at barneverntjenesten til enhver tid er tilgjengelig for henvendelser, vurdering av meldinger og behov for hastedtak. Mangelen på dette har vært påpekt lenge både av oss og andre, og vi er glad for at utvalget ser at problemer i hjemmet ikke nødvendigvis følger kontortid. Dette vil selvfølgelig kreve at kommunene rigger seg til slik at det ikke krever en barnevernleder som er tilgjengelig døgnet rundt, men at man for eksempel etablerer en vaktordning som man har på institusjoner.

Kapittel 8: Særlig om samarbeid mellom barnevern og psykisk helsevern

Vi er enig med utvalget i at det trengs å utrede og avklare ansvarsforholdet mellom barnevern og psykisk helsevern. I dag er det alt for mange barn i barnevernet som ikke får den hjelpen de har behov for. Det er behov for hjelp der vi er, tilpasset den enkelte. LFB støtter en behovet for en utredning på dette feltet, og vil gjerne være med i dette arbeidet.

Kapittel 9: Melding til barnevernstjenesten og barnevernstjenestens undersøkelser – krav til dokumentasjon

LFB er glad for utvalgets forslag om å presisere krav til innhold og systematisk oppfølging. Vi støtter forslaget om krav, og dokumentasjonsplikt av henleggelses, samt at både dette og henleggelses etter undersøkelser blir enkeltvedtak. Det er i

Landsforeningen
for barnevernsbarn

tråd med tanken om rettighetsfesting og en viktig sikkerhetsventil for å sikre at skjønnsutøvelsen kan etterprøves.

§ 9 Barneverntjenestens rett og plikt til å foreta undersøkelser

LFB er glad for at utvalget viderefører barnevernets mulighet til å snakke med barna alene. Vi mener imidlertid det vil være i tråd med de andre endringene i forslaget, samt rådende barnesyn, at § 9 styrkes fra en kan-bestemmelse til en bør-bestemmelse. Ny ordlyd vil da bli: *Barneverntjenesten, og sakkyndig som den har engasjert, bør samtale med barnet i enerom.*

Kapittel 10: Informasjonsutveksling mellom barnevernstjenesten og andre tjenester og personer. Opplysningsplikt, taushetsplikt og opplysningsrett

Taushetsplikten er ment for å beskytte barn og deres familier, ikke komplisere ting. Som barn og ungdom er det ofte svært strevsomt å skulle videreformidle opplysninger selv, og vi ser derfor svært positivt på at utvalget presiserer adgangen til å dele opplysninger. Utvalget foreslår ingen endringer i dagens regelverk, men dette vil forhåpentligvis endre praksis.

Kapittel 11: Tiltakene i barnevernet

Utvalget har gjort en veldig bra opprydningsjobb i dette kapittelet. Nå er det lettere å finne det som gjelder en selv, og det gjør det enklere å forstå loven. I tråd med samfunnsutviklingen er det bra at tiltak også kan pålegges samværsforeldre.

§ 15 Pålegg om hjelpetiltak

For at barneverntjenesten skal kunne pålegge opphold i senter for foreldre og barn kreves det at kriteriene for en omsorgsovertakelse er til stede. LFB stiller spørsmål ved om det er til barnets beste å tilbringe mer tid med foreldre barnevernet har vurdert til ikke å gi god nok omsorg?

Landsforeningen
for barnevernsbarn

§ 26 Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse

Her foreslår utvalget å videreføre dagens krav for å kunne kreve omsorgen tilbake. LFB har flere ganger påpekt hvilken utrygghet det skaper at foreldre kan fremme krav om tilbakeføring hvert år. Retten til å fremme tilbakeføringskrav bør følgelig innskjerpes, og det må tas inn i loven at barnets mening skal tillegges spesiell vekt på dette punktet.

Ettervern

Mens resten av loven omformuleres til barnets rett, fortsetter ettervern å være en kan-bestemmelse for de unge som samtykker. Landsforeningen for barnevernsbarn har i alle år påpekt viktigheten av et godt ettervern, og frykter at utvalget med dette mener at ettervern ikke lenger bør være barneverntjenestens ansvar. Ettervern bør være mye mer enn økonomisk bistand og bør således ikke være et ansvar som legges til andre instanser. For de av oss som har vokst opp utenfor rammene av en vanlig familie er ettervern springbrettet til et godt og selvstendig liv, og helt avgjørende for å lykkes. Vår mening er at ettervern skulle vært nevnt som en del av § 12 om hjelpetiltak. Ettervern bør være noe den unge har rett til, og det bør også være mulighet for å ombestemme seg. Mange unge flest har barnevernsbarn behov for å løsrive seg i rykk og napp. Å si nei til ettervern må derfor forstås som en naturlig del av å lære seg å stå på egne ben, og det offentlige må være åpen for at den unge vil oppleve utfordringer som gir behov for økt støtte igjen. Ettervernet bør videre utvides til fylte 25 år. Vi vet av statistikk at mange barnevernsbarn ikke gjennomfører videregående på normert tid, og derfor trenger lenger tid for å gjennomføre en utdanning og/eller skaffe stabilt arbeid slik at vi kan stå støtt på egne ben.

Kapittel 12: Hastevedtak

LFB stiller spørsmålstegn ved utvalgets forslag om å endre akuttvedtak til hastevedtak. Disse begrepene har ikke samme betydning og vi frykter at terskelen for inngripen med dette blir høyere, og at barn ikke får den nødvendige beskyttelsen.

§ 33 Hastevedtak om hjelpetiltak

Her lyder utvalgets forslag: *Et barn uten partsrettigheter kan ikke motsette seg tiltaket.* Akutte vedtak oppleves naturlig nok mer omveltende for barn, og vår erfaring

er at det er særlig i akuttsaker at vi ikke får medvirke. LFB mener at det er særlig viktig med medvirkning i akutte vedtak, og ønsker derfor at det skal presiseres. Vi foreslår derfor å legge til *men har rett til å fremme sin mening* som siste del av setningen.

Barnevernsvakt

Som nevnt under kapittel 7 er det på høy tid at det stilles krav til at kommunene har en type barnevernsvakt. Dette kan imidlertid ikke være barnevernleders og dens stedfortreders ansvar alene. Det viktig at dette ansvaret kan delegeres slik man for eksempel gjør i helsevesenet og på institusjon ved at én med tilstrekkelig kompetanse og erfaring har ansvar i leders fritid. Gjeldende arbeidstidsbestemmelser gjør at en slik tilgjengelighet vil legge beslag på om lag 40% av barnevernleders tilstedeværelse i sin jobb, og det kan ikke sees å være heldige hverken for de som jobber i tjenestene, eller oss som de skal hjelpe.

Kapittel 13: Kontakt og samvær

Utvalget foreslår et viktig skifte ved å si at det skal være barnets rett til kontakt med sine nærtstående. LFB mener at det er viktig at bestemmelsene rundt hvilken kontakt barna skal ha med familie og andre tar utgangspunkt i hva barnet selv ønsker, og vi støtter derfor mindretallets forslag til § 39 fjerde ledd første setning: *Klage fra andre enn barn med partsrettigheter kan ikke behandles i fylkesnemnda uten nemndas samtykke.*

At man tar inn «andre nærtstående» i loven vil være svært viktig for ungdom, som er i en fase i livet der man ofte opplever venner som nærmere og viktigere enn familie. Tilgangen på egnet bosted gjør at mange barn blir bosatt langt unna eget nærmiljø. I de tilfeller hvor valg av bosted langt unna ikke er gjort av hensyn til barnet må det legges til rette for kontakt, ikke bare med familie, men også med venner.

Kapittel 14: Oppfølging av barn og foreldre etter tiltak

Det at utvalget foreslår disse bestemmelsene fremhevet i et eget kapittel, vil kunne sikre at oppfølgingen blir gjort planmessig og systematisk. Det har lenge vært LFBs

mening at oppfølgingen av både barn og deres foreldre har vært mangelfull etter at det er iverksatt tiltak, så dette støtter vi. Innføring av en støtteperson for foreldrene mangler imidlertid innhold, og er derfor vanskelig å vurdere per nå. Kanskje er det heller ikke vi som skal si noe om hva denne støttepersonordningen skal inneholde, men vi som er barna deres ser at det absolutt er et behov for en slik ordning, også for vår del.

Kapittel 15: Bosted utenfor hjemmet

Når barnet plasseres utenfor hjemmet bør det etterstrebes at dette er i nettverk og familie der dette er forsvarlig og mulig ut i fra barnets beste og ønske. Familieråd kan være en god modell for å ivareta medvirkning, men vi vet at mange barn gruer seg veldig på forhånd og derfor har særlig behov for trygging i forkant. Det er også viktig at koordinator av familierådet har barnet som hovedperson slik at ikke barna føler at avgjørelser blir fattet over hodet på dem, men at de får være reelle aktører i rådet.

§20 Vedtak om bosted i institusjon uten samtykke

I lovforslaget foreslår utvalget at bruk av tvangsplassering etter dagens 4-24 sjeldent skal benyttes for ungdom som nærmer seg 18 år. I dag utgjør disse en stor andel av de plasserte. LFB er redd for en praksis hvor de over 17 år ikke kan plasseres på tvang. Mange ungdommer stiller ikke sin egen helse i fare ved rus eller å påføre seg annen skade før de er på denne alderen. Tidlig hjelp er avgjørende, og vi er redd for at disse unge vil stå uten tilbud før de kommer over til eventuell voksenpsykiatri.

Søskenplasseringer

Vi har lenge vært opptatt av kontakt med søsken etter omsorgsovertakelse, og hvorfor så mange søsken ikke får samme bosted. De ansatte i barneverntjenestene forklarer ofte dette med at det for mange barn vil være til det beste for dem å bo på hvert sitt sted. Vi vil derfor at det skal tas inn en bestemmelse som plikter barneverntjenesten til å gjøre en vurdering ut fra barnets beste, med medfølgende dokumentasjonsplikt. Som sagt er det mange av oss som leser saksdokumentene våre som voksne, og vi har stort behov for å forstå avgjørelser som ble tatt, særlig når vi har vært uenige i utfallet. Det vil gi vår historie mening dersom vi kan se bakgrunnen for de avgjørelser som ble tatt. LFB foreslår at dette tas inn i lovens § 22.

§ 25 Barneverntjenestens adgang til å flytte barnet etter omsorgsovertakelse

Vi er helt enig i at antall flyttinger etter omsorgsovertakelse må ned, og er også glad for krav om at institusjonene har en definert målgruppe. Vi ser samtidig at disse ofte vil kunne stå i strid med hverandre i praksis når endringsarbeidet som pågår i institusjonene fører til at en ungdom blir definert ut av målgruppa for institusjonen. Vi vet ikke om dette vil føre til flere utilsiktede flyttinger, men ønsker å presisere at vi mener ungdommens rett til medvirkning og kjennskap til hva som er best for seg selv må veie tungt i slike avgjørelser.

LFB syns det er veldig fint at rettighetsforskriften tas inn i loven. Vi kontaktes regelmessig av ungdom som bor i institusjon og lurte på hvilke rettigheter de har, og dette vil forhåpentligvis gjøre regelverket lettere tilgjengelig. Utvalget foreslår med dette en tydelig regulering av tvangsbestemmelsene det lenge har vært behov for og det støtter vi.

§ 46 Plan ved omsorgsovertakelse

Her er det vår mening at utvalget svekker ettervernets stilling ved at det igjen er omtalt som noe barneverntjenesten skal fremfor noe den unge selv har rett til. Barn som har vokst opp utenfor eget hjem må sies å være i en særstilling hva gjelder behov for oppfølging i overgangen mot voksenlivet og bør således gis rett til dette på lik linje med barnas rett til hjelp og beskyttelse. Vi mener som sagt at det skal være mulighet for disse barna å be barnevernet om hjelp inntil fylte 25 år, og at de unge må få mulighet til å ombestemme seg innenfor denne tiden. Å ville klare seg på egen hånd må sees på som en naturlig del av løsrivelsesprosessen, uansett om det er overfor egne foreldre, eller det offentlige, og det må være rettemulighet for barnevernsbarna slik det er for den jevne ungdom.

§ 65 Krav til andre botiltak

Det er en del unge under barnevernets omsorg som bor for seg selv og det bør nevnes i denne paragrafen. Dette er en gruppe som virker som får svært ulik og tilfeldig oppfølging i sine botilbud i dag. Oppfølgingen bør være individuelt tilpasset den enkelte og om dette er i egen bolig bør målet være å øke boevne og med mål om et godt og selvstendig liv.

Landsforeningen
for barnevernsbarn

Fosterhjem

Ved behandlingen av Stortingsmeldingen om fosterhjem vedtok Stortinget å be regjeringen om at det igangsettes en NOU om fosterhjemsomsorgen. Vi støtter behovet for en helhetlig gjennomgang av denne og ønsker å bidra med vår erfaringskompetanse i dette arbeidet.

Private aktører

Selv om mange private aktører tilbyr tjenester av høy kvalitet, er det vår mening at barneverntjenester passer dårlig for markedsstyring og anbudskonkurranser. Vi er kritiske til at lønnsomhet og effektivitet skal være spille en rolle i valg av tiltak, og ønsker ikke at de private aktørene skal kunne ta ut utbytte fremfor å legge pengene i å utvikle og tilby enda bedre tilbud for barna.

Kapittel 16: Partsrettigheter og ordninger som sikrer prosessuelle rettigheter

§ 82 Partenes rett til dokumentinnsyn og barneverntjenestens informasjonsplikt

Vi er glad for at utvalget har hørt på barnevernsbarn og tatt inn en bestemmelse om barnevernets mulighet til å begrense dokumentinnsyn når det kan medføre skade eller fare for oss.

§ 85 Klage over barneverntjenesten og BUFDIRs vedtak. Rettslig overprøving.

Som vi allerede har nevnt må klageordningen rigges til på en slik måte at den oppleves som reell for barna (mer under kapittel 6 og under om partsrettigheter). Det må dessuten opplyses tydelig om mulighet for å klage dersom barn som opplever å ha rett til hjelp etter barnevernloven må ha reell mulighet til å påklage en eventuell henleggelse.

Partsrettigheter

Som barnevernsbarn er vi svært opptatt av å styrke barnas prosessuelle rettigheter. Mange av oss har opplevd å ha svært ulike ønsker og behov enn våre foreldre, og er derfor glad for at utvalget nå tar initiativ til å endre partsrettighetene. I utgangspunktet liker vi godt tanken på å gi partsrettigheter ned til 12 år fordi det er en utvidelse av en rettighet som har vært svært viktig for oss. Vi ser imidlertid noen utfordringer og problemstillinger som ikke er drøftet av utvalget.

Først vil vi presisere at både vi og andre som representerer barnevernsbarnas stemme i dag i svært stor grad har erfaringer fra å bo utenfor hjemmet. Vi etterstreber å ta hensyn til at de aller fleste barnevernsbarn bor hjemme og kanskje ikke har like stor differanse mellom sine og foreldrenes ønsker og behov som det vi har opplevd. En innføring av partsrettigheter fra 12 år vil innebære at svært mange barn, som bor hjemme og derfor ikke har krav på hverken advokat eller trygghetsperson, vil få fulle partsrettigheter med alt det innebærer. Å være 12 år og ha partsrettigheter uten bistand vil kreve spesiell modenhet for å kunne ivareta sine interesser. Vi er derfor redd for at det kan føre til at noen barn får dårligere hjelp enn andre. Vi er også undrende til om det er til barnets beste at en 12-åring skal kunne nekte hjelpetiltak. Forslaget vil også innebære at en 11-åring som blir bosatt utenfor hjemmet, ikke får partsrettigheter. Vi er svært opptatt av at barna i barnevernet skal ha et sterkt rettsvern, og få den støtte og hjelp som trengs til å kreve sin rett, spesielt i de sakene som må kunne omtales som mest alvorlige (altså der man bor utenfor eget hjem). Vi kjenner oss derfor usikre på hvordan dette vil bli for barna i praksis, og må stille disse spørsmålene. Når vi nå endrer på partsrettighetene er det viktig at det blir en endring som gir en reell styrking av barnas rettsvern, som oppleves nyttig og god for barna. LFB lurte derfor på om det kunne vært bedre løst ved at partsrettigheter utløses av bestemte tiltak i stedet for alder alene, og at det at man blir part i saken utløser rett til advokat som kan hjelpe barna å ivareta sine interesser best mulig. LFB synes det er på tide å se på en kvalitetssikret advokatordning for å sikre at barnas advokater er gode på barnevern. Medlemmene våre har varierte erfaringer med advokater, og for noen av de mest utsatte i samfunnet bør det ikke være overlatt til tilfeldighetene om man får ivaretatt sin rettssikkerhet eller ikke.

Om trygghetsperson

Utvalget har nok hatt de beste hensikter med å fremme forslag om å slå sammen alle disse voksenpersonene i én. Men spørsmålet er om det er til det beste for barna når det kommer til stykket. Tillitsperson som innført i nåværende lov er ment å være barnets person fullt og helt. Til nå har denne hatt lite innhold, det har vært veldig

ullent hva denne personen egentlig skal og kan gjøre, og det er heller ikke tenkt at denne skal gis utgiftsdekning eller kompensasjon så vidt LFB har skjönt. Det er også vår oppfatning at denne ikke har vært brukt i utstrakt grad men tanken har vært at det skal være en person barna kjenner og føler seg trygg på. Talspersonen skal snakke på vegne av barna i Fylkesnemndssaker, mens tilsynsfører skal føre tilsyn med at barnas boforhold når de er under barnevernets omsorg er tilfredsstillende. For det første viser det seg helt åpenbart at å samle disse under ett vil kreve lønnede stillinger til mennesker med kompleks kompetanse. Dette er ikke arbeidsoppgaver man kan gi hvem som helst eller som lett lar seg utføre ved siden av annet lønnet arbeid. Dessuten vil jeg stille spørsmål ved om det er praktisk gjennomførbart å tillegge disse oppgavene til én og samme person. En tilsynsfører skal jo ikke bare snakke med barna, og fremme deres mening, men også snakke med fosterforeldrene og gjøre en selvstendig vurdering av hvordan fosterhjemmet fungerer. For oss barnevernsbarn høres det veldig ugreit ut å skulle snakke fritt og åpent til noen som så skal vurdere det vi har sagt.

LFB trekker ingen konklusjoner, men tenker at det kan oppstå rollekonflikter ved å samle alle tre rollene i én, og vil presisere at vi tenker dette krever omfattende kompetanse og skikkelig godtgjøring. Sittende regjering har snakka varmt om frivilligheten, og som frivillig organisasjon syns vi selvfølgelig det er veldig bra, men vi ser tydelig at dette ikke er en oppgave frivilligheten kan løse. Vi er redd for en videreføring av dagens ordning hvor disse rollene allerede er uklare og blir for dårlig ivaretatt. Dette må settes i system, og det krever en sikring av at det er kompetente folk. Vi er altså skeptisk til forslaget slik det foreligger per nå, men vil gjerne bidra med vår erfaringskompetanse i videre utredning av hvordan dette kan løses.

Dersom man likevel velger å innføre trygghetsperson som foreslått syns vi at det skal gjelde alle barnevernsbarn fra første kontakt med barnevernet. Vi har ingenting mot at trygghetspersonen skal oppnevnes av fylkesmannen, men det må gjøres i samarbeid med barna slik at det blir en man føler seg trygg på og har tillit til. For barna vil det naturligvis føles aller tryggest å velge denne personen i eget nettverk, men vi ser at det kan føre til at barnets rettigheter lider under valg av en person som ikke er kompetent for oppgaven. Dersom barna skal velge vedkommende selv vil det altså være behov for omfattende kursing. Alle utgifter bør dekkes av barneverntjenesten, slik at trygghetspersonen er reelt tilgjengelig for barna. Trygghetspersonen bør også ha ett tett samarbeid med barnets advokat slik at alle rettigheter blir i varetatt. Samt at det er et krav om jevnlig oppfølging av barnet uavhengig av hvor barnet til enhver tid befinner seg.

Landsforeningen
for barnevernsbarn

Kapittel 17: Økt rettsikkerhet ved saksbehandlingen i fylkesnemnda

I dag er det for lang ventetid på å få fremmet saker for fylkesnemnda, og vi ser med glede at utvalget foreslår en frist på fire uker i § 99. Det er også veldig bra at barn får en direkte uttalerett til fylkesnemnda, men det er viktig at dette skjer på barnas premisser og ikke er til ytterligere belastning.

Kapittel 18: Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er vanskelig å anslå kostnadene av forslagene som foreslås innført. Mye av arbeidet utvalget har gjort har dreid seg om omstrukturering og språkvask, og antas derfor ikke å kreve merkostnader da dette allerede er praksis i dag. Det er imidlertid mange nye føringer som man kan regne med vil kreve ressurser i form av tid og kompetanse. Spesielt gjelder dette barnets rett til medvirkning, og hvordan det er en tidkrevende prosess, som nevnt tidligere. Utvalgets forslag om trygghetsperson må også antas å være en ressurskrevende endring da dette vil medføre.

Vi vil innstendig be om at økonomiske hensyn ikke er mest tungtveiende for endringene som nå skal gjøres i barnevernloven. Både dere og vi vet at en god barndom varer livet ut, og ressurskrevende arbeid i barneverntjenesten kan således antas innspart over tid i andre sektorer.

Med vennlig hilsen

Ruzzel Solberg

Leder

Lina Maria Karlsen

Koordinator